

Zasto treba citati Dostojevskog?

marti, 23 decembrie 2008

Kao što znate, u svakome broju "Hrvatske Granice" preporučam pojedina dijela nekih pisaca. Za ovaj broj odabrao sam pisca Feodora Mihailoviča Dostojevskog (F. M. Dostoievski). Prije nego li kažem bilo o njegovome dijelu "Zapisi iz mrtvog doma" (Amintiri din casa morcilor) želim spomenuti nekoliko biografskih podataka o autoru. Rodio se 1821. godine i umro je 1881. g. Živio je burnim životom. Knjigu koju želim komentirati napisao je nakon osobnog iskustva. Doživljaji koji su prikazani u knjizi temelje se na iskustvu zatvorskog života. Zna i, nisu fikcija. Napisao sam da je živio burnim životom. Bilo je upravo tako, jer on nakon nekih osobnih iskustava mijenja radikalno svoja vjerovanja i polazi u potragu prema novim vidicima.

Može se reći da je cijeli život bio u potrazi za vrstom idejnim osloncem. Tražio je odgovor za smirenje straha pred temeljnim izazovima koje egzistencija postavlja pred ovjeka. Teko je reći da li je do kraja života našao odgovore na pitanja koja su poticala njegovu kreativnost i izazivala nemir u njemu, i to zato jer su njegova pitanja bila ontološki usmjerena. Pitao se o postojanju Boga i stavljao pod znak upita taj pojam, mada je on osobno u zrelijoj dobi svoga života bio usmjeren misticizmu. Tražio je dokazati u romanu "Idiot" da cjelokupni bitak u svemiru je bezrazložni hir nekog autokratskog bića koji radi poput stroja i traži da zadovolji, kako on kaže "neki plus ili minus", isto u tome romanu, osmišljava lik kneza Miškina koji utjelovljuje savršenstvo dobrote i ljubavi prema ovjeka - dakle, proturječi i stavlja svrhu u svemir, stavlja ljubav i dobrotu u centar bitka koji pokreće svemir, izbacuje apsurd kojeg neki likovi u tome romanu brane. Njegovi romani su potresni, zato ih preporučam. Vrste svojevrsnu katarzu nad ljudskom dušom, bude nemir i oplemenjuju. Započeo sam članak retoričkim pitanjem "zašto treba citati Dostojevskog?". Pa, upravo zbog spomenutih razloga, i ne samo zbog toga, nego i upoznati ljude, ljudsku dušu. Ako tražite odgovore na ta pitanja iz knjiga, onda, sigurno, ponajbolje ćete naučiti ponešto o tim pitanjima u romanu "Amintiri din casa morcilor". I to zato jer Dostojevski je majstor dubinske psihologije. On je imao intuitivni dar za tu znanost. Nije koristio znanstvene metode kako koristi suvremena Psihologija ali je došao do nekih spoznaja koje niti trenutno znanje na tome području ne može opovrgnuti. Dakle ponavljam, citajte Dostojevskog da biste upoznali ljude. Citajte "Amintiri din casa morcilor" ako se želite zadiviti i u isto vrijeme zaprepastiti nad dubinom ljudske duše.